

Hazakerül Mátyás király trónkárpitja

Két trónszőnyeg romantikus története

(Saját tudósítónktól.) A nagy magyar reneszansz-fejedelem szerette a pompát. Természetből való hajlandóságából is, de meg el is tanulta a drága, fényes holmikban való gyönyörködést kedvelt talliánjaitól. Az olasz asszonyról nem is szólva, aki csókjával együtt lopta a puritán Hunyadi-vérbe a káprázat, a fantázia, a művészet szépségének gyönyörűségét. Már csak Beatrix kedvéért is egyre gyűjtötte a kincses drágaságokat Mátyás király.

Sok egyéb díszes érték mellett két pompázatos aranybrokát trónszőnyege is volt a királynak. Remekművi olasz munka mind a kettő. Az Arno-parti városban készültek, a kék egű Firenzében, amellyel élénk összeköttetésben állott akkoriban Mátyás birodalma. A Mediciek városának szövömesterei a világ legszebb brokátjait szőtték súlyos aranszálból és Firenze kalmárai szívesen göngyölték kötegbe a virágos mintájú merev anyagot, hogy csengő aranyakért messzi országokba küldjék az aranyfonálból szőtt álomszőnyegeket.

Igy jutott Mátyás udvarába a két brokát-szőnyeg. Egyenesen a magyar király számára készültek: az uralkodó hollós címerét fonták körül a szőnyegek ornamentei.

Az egyik szőnyeggel budai palotájának trónszékét karpitozta Mátyás, a másikat mindig magával hordozta gyakori utazásain, hogy akár Visegrádon, akár Nagyszombatban, Székesfehérvárott vagy Bécs városában fogadja a követseket: trónszéke díszét ne nélkülözzön.

A király halála után az örökösök kezén szétválasztódott a két testvérszőnyeg. Corvin Jánoshoz került az egyik, Beatrixhez a másik. Mind a ketten elajándékozták kincsüket, — talán azért, hogy a pompázatos aranybrokát láttára eszükbe ne jusson a szőnyeg párjának birtokosa...

Corvin János az uralma alá tartozó országrész derék szerzeteseinek, a bosnyák franciskánusoknak ajándékozta az ő szőnyegét. Az özvegy királyné pedig a kincshalmozó Bakács primást örvendeztette meg a magáéval, mert abban az időben még jóbarátjának tudta a primást.

A „foinicai kazula”

Hosszú évszázadok teltek el ezután. A krónika nem szól többé Mátyás híres trónkárpitjairól.

Sokszáz év múlva a közigazgatás fedezte fel az egyik szőnyegét, a tudomány a másikat. De a nagy véletlen játszott bele mind a két esetben.

Kállay Béni, a nagy Balkán-szakértő nevéhez fűződik az első trónkárpit »felfedezése«. A későbbi pénzügyminiszter, akinék Bosznia és Hercegovina nyugati civilizációjukat köszönheték, már fiatal korában nagy karriert csinált. Andrássy Gyula fedezte fel nagyszerű képességeit és a kiegyezés után belgrádi főkonzulá nevezte ki a huszonnyolc éves fiatalembert.

Az újdonsült főkonzul és diplomáciai ügyvivő első feladatának tartotta, hogy bejárja és alaposan megismerje »birodalmát«. Jóakarátú és indokolt buzgalmának mingyárt első útja alkalmával nagy eredménye lett. Ezen az úton történt ugyanis, hogy Kállay Béni egy napot töltött a bosnyák Ferencendi barátok foinicai kolostorában és az ódon épület minden zeg-zugát alaposan átnézte. Így talált rá a kolostor pincéjének egy szüette ládájában a hollós Corvin-címerrel díszített aranybrokáttra.

A becses kincstől eleinte nem akartak megválni a barátok, — akik felvagdalták miseruhának — de évek múlva, amikor kolostoruk restaurálására pénzre volt szükségük: Kállay Béni mégis megvásárolhatta tőlük Mátyás király trónkárpitját. A történelmi ereklyét nyomban felajánlotta Ferenc Józsefnek, aki elrendelte, hogy azt a budai várkapornában helyezték el.

Ezt a trónkárpitot »foinicai kazula« néven tartja számon azóta a történelem és a művészet-történet.

A galgóci kárpit

A második trónkárpitot kevésbé regényes körülmények között találta meg Fraknoi püspök, a nagy historikus.

Bakács primás leszármazottainak, az Erdődy grófnak galgóci levéltárában folytatott történelmi kutatásokat Fraknoi Vilmos, amikor a kastélyban feltűnt neki egy csodálatosan szép aranybrokát, amelyet Bakács primás címere díszített. Akkor már ismeretes volt a foinicai kazula és a historikusnak szemet szűrt, hogy a galgóci brokát kelméje, ornamentikája pontosan azonos a bosnyák franciskánusoknál lelt trónkárpit anyagával és díszítmenyeivel. Eppen csak a hollós címert helyettesíti a primás címere.

Alaposabb vizsgálódás után kiderült, hogy a Bakács-címert nem szőtték be eredetileg a kelmébe, hanem csak utóbb varrták rá nagy ügyesen, úgyhogy felületes szemléletre alig lehet észrevenni a különbséget. Amikor eltávolították az utóbb rávarrt idegen anyagot: alóla elokertült Mátyás címere.

Igy került meg a második trónszőnyeg, amelyet »galgóci kárpit« néven könyvelt el a tudomány.

Az illetékes magyar köröknek régi vágya, hogy a galgóci kárpit az Erdődy gróftól a magyar állam birtokába kerüljön és a történelmi ereklyét megillető helyre jusson. Megszerzése persze elsősorban pénzkérdést jelentett és anyagi fedezet hiányában nem volt megoldható.

Gerevich Tibor professzor egy öt év előtti beszélgetésünk során — amely akkor a »Magyarország«-ban jelent meg — a múzeumokra és a műemlékekre vonatkozó Lex Klebelsberg végrehajtási utasításával kapcsolatban megemlítette, hogy leltár készül a Magyarországon található és magyar vonatkozású összes műkincsekről. Felvetette azt az ötletet, hogy — külföldi mintára — társadalmi adakozás útján kellene alapot teremteni arra, hogy nagyjelentőségű nemzeti műkincseket megszerezhessünk. Elsősorban Mátyás király híres trónkárpitját jelölte meg a megszerzendő műkincsek sorában, mint felbecsülhetetlen értékű nemzeti ereklyét.

A galgóci kárpitra gondolt, a XV. század nagaszfokú itáliai szövöművészetének remekére.

A galgóci trónszőnyeg alapja sima arany, a figurákat fodros aranyból szőtték és zöld szállal keretítették. A szőnyeg kompozíciója két részre oszlik: az alsó részben kockás mozaik-padlón díszes edény áll, amelyből virágfüzerek nyúlnak fel a felső részbe és körülfonták az ott elhelyezett koszorút, amelynek közepére helyezték el a címet. A talpas díszedényt egy cherubin-fej és kétoldalt két sasnadár díszíti. A brokátot egyébként a XV. századbeli firenzei iskola ismerős motívumai szerepelnek, ami bizonyosságot arra, hogy a szőnyeg Firenzében készült.

Gerevich professzor nyilatkozata

Magyarországon utoljára IV. Károly koronázásán szerepelt a galgóci kárpit. Az ünnepségre az Erdődy grófok kölcsönözték ki a birtokukban levő történelmi ereklyét. Azóta kastélyukban őrzik.

Most aztán nesztét vettük, hogy végleg hazakerül Mátyás király híres trónkárpitja. A fáma szerint egy angol cég vásárolta meg az Erdődy gróftól és ettől az angol cégtől csere útján jutunk hozzá.

Nyomozni kezdtünk, hogy a közlések mennyiben felelnek meg a valóságnak. Megtudtuk, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Osztálya feltétlenül javasolja a kultuszminiszternek a trónkárpit megszerzését, de az ügy állásának körülményeiről a múzeum vezetősége nincs tájékozva. Ezután Gerevich Tibor professzorhoz fordultunk, aki így nyilatkozott:

— Tény az, hogy a magyar művészeknek régi vágya a trónkárpit megszerzése és nem kétlem, hogy ez az elsősorban Magyarországot érdeklő műkincs hamarosan haza is kerül majd. A galgóci trónkárpit eredetileg Budán állott, indokolt tehát, hogy Magyarország birtokoltja. Más millióban úgysem jelentene olyan értéket, mint itthon, eredeti helyén, ahol nemzeti ereklyének számít. A külföldi múpiacon éppen ezért nem kelthet különösebb érdeklődést és így remélhető, hogy a megszerzésre vonatkozó tárgyalások eredményesek lesznek.